

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Fakülte Yaşamının Niteliğine İlişkin Memnuniyet Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Examination of the Satisfaction Levels of Education Faculty Students on the Quality of Faculty Life According to Different Variables

Servet ÖZDEMİR, Ali Çağatay KILINÇ, Zeki ÖĞDEM, Emre ER

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmada veri toplamak amacıyla Epstein ve McPartland (1976) tarafından geliştirilen ve Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu (2006) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan 'Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırmaya Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 2012-2013 eğitim-öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören 287 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonuçları eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyetlerinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeyleri cinsiyet, yaş ve burs alma durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermezken öğrenim görülen sınıf düzeyi ve öğrenim görülen bölüm değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Araştırma sonunda, öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerini daha olumlu hale getirmeye yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Fakülte yaşamı, Nitelik, Eğitim fakültesi, Lisans öğrencisi, Memnuniyet düzeyi

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine the satisfaction levels of the students of Faculty of Education about the quality of faculty life with respect to different variables. 'The Quality of School Life Scale' originally developed by Epstein and McPartland (1976) and adapted into Turkish by Yılmaz and Çokluk & Bökeoğlu (2006) was used to gather data. A total of 287 students studying at Mehmet Akif University Faculty of Education in 2012-2013 academic year participated in the study. Results revealed that students' satisfaction levels on the quality of faculty life were of medium level. Students' satisfaction levels on the quality of faculty life differed significantly according to their grade level, where as their satisfaction levels did not differ significantly according to gender, age, and receiving scholarship variables. Suggestions were presented to increase the satisfaction levels of the students in terms of the quality of faculty life at the end of the research.

Keywords: Faculty life, Quality, Faculty of education, Undergraduate student, Satisfaction level

Servet ÖZDEMİR

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, Türkiye
Gazi University, Gazi Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Ankara, Turkey

Ali Çağatay KILINÇ

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, Türkiye
Gazi University, Gazi Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Ankara, Turkey

Zeki ÖĞDEM (✉)

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, Türkiye
Gazi University, Gazi Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Ankara, Turkey
zekiogdem15@hotmail.com

Emre ER

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Ankara, Türkiye
Gazi University, Gazi Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Ankara, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 18.03.2013

Kabul Tarihi/Accepted : 24.05.2013

GİRİŞ

Günümüzde yükseköğrenime yönelik artan talebin ve öğrenen merkezli eğitim paradigmasının, öğrencilerin üniversiteler ve öğretim elemanlarıyla ilişkilerini değiştirdiği görülmektedir (Hussey & Smith, 2010). Türkiye’de ulusal eğitim politikaları çerçevesinde her ilde açılan üniversiteler ve mevcut üniversitelerde artırılan kontenjanlarla, yükseköğrenime yönelik talebi karşılayarak çağ nüfusunun eğitime erişimi hedeflenmektedir. Ancak giderek daha fazla öğrenciye yükseköğrenim olanağı sunmanın belli zorlukları da beraberinde getireceği söylenebilir. Yükseköğretimdeki öğrenci sayısı arttıkça öğrencilerin üniversite yaşamlarını doğrudan etkileyen akademik, sosyal, kültürel ve ekonomik konuları etkili bir şekilde yönetmek giderek daha zor ve karmaşık bir hâl almaktadır (Audin, Davy & Barkham, 2003). Üniversitenin toplumsal işlev ve sorumluluklarını etkili bir şekilde yerine getirebilmesi bağlamında liderlik ve adaptasyon özelliklerinin ön plana çıktığı görülmektedir (Shapiro, 2005). Bu noktada, küreselleşme ve rekabetçi ortamdan etkilenen üniversitelerin kalite ve farklılaşmaya odaklandıkları ve öğrenci beklenti ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik girişimlerde buldukları düşünülmektedir (Ensari & Onur, 2003). Ayrıca, üniversitede bilgi üretme ve aktarmanın yanında öğrencilere akademik toplumun bir üyesi olarak sağlanacak yaşamın niteliğinin giderek önem kazandığı ifade edilebilir (Milbrath & Doyno, 1987). Mevcut üniversitelerde yetenekli öğrencilere farklı olanaklar sunulmasına rağmen, öğrencilerin genelini kapsayacak üniversite yaşantılarını iyileştirecek düzenlemeler yaygın olarak uygulanmadığından, birçok öğrenci ihtiyaç duyduğu deneyimlerden yoksun olarak mezun olmakta veya üniversiteyi terk etmektedir (Casazza & Bauer, 2006). Bu açıdan düşünüldüğünde, üniversitelerin varlık amaçlarını ve önceliklerini belirleyerek planlama yapması ve öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini dinamik bir çerçevede ele alması önemli görülebilir.

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları fakülte yaşamı niteliğine ilişkin çalışmaların üniversite ve fakülteler bağlamında yürütüldüğü görülmektedir (Argon & Kösterelioğlu, 2009; Çokluk Bökeoğlu & Yılmaz, 2007; Doğanay & Sarı, 2006; Ilias & Nor, 2012; Milbrath & Doyno, 1987; Özdemir, 2012; Roberts & Clifton, 1992; Yılmaz & Çokluk Bökeoğlu, 2006). Üniversite yaşamının niteliğine yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde, öğrencilerin üniversite yaşamına yönelik beklentilerinin ve edindikleri tecrübelerin belirlenmesinin, üniversitenin kalite ve hizmet standartlarını yükseltmesinde önemli bir etmen olarak değerlendirildiği görülmektedir. Bu görüşe paralel bir biçimde Poindexter (2006), üniversitelerin rekabetçi bir ortamda daha fazla başarılı olma fırsatını yakalayabilmeleri için öğrencilerin algıladıkları üniversite yaşam kalitelerini artırmaları gerektiğini vurgulamaktadır.

Üniversite ortamında çeşitli etkinliklere katılma fırsatı bulan, sınıf içinde ve dışında akranlarıyla ve öğretim üleriyle olumlu ilişkiler kurabilen, çevreyle etkileşim sürecini başarıyla yönetebilen, tiyatro, resim, müzik gibi sanatsal etkinliklere katılan ve üniversite yaşamının kendisine sunduğu olanaklardan doyum sağlayabilen bir öğrencinin akademik ve kişisel gelişimini daha

kolay ve etkili bir biçimde sürdürebileceği vurgulanmaktadır (Singh, Augsutine, & Singh, 2010). Başka bir çalışmada, yükseköğretim öğrencilerinin üniversite yaşamından sağladıkları doyum etkileyen faktörlere ilişkin bir model geliştirilmiştir (Gülcan, Kuştepel, & Aldemir, 2002). Bu modele göre, üniversite yönetimlerinin felsefesi ve uygulamaları, öğretim üyelerinin davranış biçimleri, sunulan eğitim hizmetinin kalitesi, öğrencilerin sınıf içinde ve dışında kurdukları iletişim ağları, ders müfredatı ve derslerde kullanılan materyaller, modelin ‘kurumsal’ boyutunda yer almaktadır. Bununla birlikte sosyal, kültürel ve sportif olanaklar sosyal olanaklar boyutunda, öğrencilerin üniversite yaşamının kendilerine sunduğu akademik başta olmak üzere diğer hizmetler, ‘beklentiler’ boyutunda ve öğrencinin üniversite yaşamından elde ettiği doyum etkileyen kişisel ve demografik özellikler de ‘kişisel etkenler’ boyutunda kurgulanmıştır. Bu noktada, öğrencilerin üniversite yaşamının niteliğine ilişkin algılarının, farklı boyutlar ile ele alınması gereken bir konu olduğu anlaşılmaktadır.

Üniversitelerde uygulanan ölçme-değerlendirme sistemlerinin de öğrencilerin üniversite algılarında önemli bir yere sahip olduğu düşünülebilir. Belirli standartları yakalama adına yapılan formal değerlendirme ve sıkı denetim yerine öz değerlendirme yaklaşımının üniversitelerde yaygınlaştırılmasının öğrencilerin yaşam kalitesini artıracağı ve öğrenmelerini kolaylaştıracağı ifade edilmektedir (Audin, et al., 2003). Ayrıca, üniversitenin öğrencilere sağladığı öğrenme ortamlarının öğrencilerin doyum sağlamalarına yardımcı olan ve öğrenmelerini kolaylaştıran değişkenlerin arasında olduğu belirtilebilir (Lizzio, Wilson, & Simons, 2002).

Günlük yaşantılarının önemli bir kısmını okulda geçiren öğrenciler için sözü edilen bu zaman diliminin kalitesi yaşam kalitesinin temel boyutlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Yaşam kalitesinin bir alt boyutu olarak kavramsallaştırılan okul yaşamı niteliğinin bir dizi çalışmada çeşitli öğrenim kademelerindeki öğrencilere ilişkin değişkenlere göre incelendiği görülmektedir (Bilgiç & Sarı, 2010; Cenkseven Önder & Sarı, 2012; Epstein & Mcpartland, 1976; Karatzias, Papadioti, Power, & Swanson, 2001; Kim & Kim, 2012; Kong, 2008; Korkmaz & Sadık, 2011; Maele & Houtte, 2010; Mok & Flynn, 2002; Sarı, 2012; Sarı & Cenkseven, 2008; Sarı, Ötünç & Erceylan, 2007; Yılmaz, 2005).

Okul yaşamının niteliği öğrencilerin okula bağlanmasını, okul güvenliğini ve öğrenmeyi destekleyen bir okul iklimini ifade etmektedir (Austin, Hanson, Bono & Cheng, 2007). Yaşam kalitesinin bir alt boyutu olarak düşünüldüğünde okul yaşamının niteliği, öğrencilerin okulda iyi olma durumunun bir göstergesi olarak düşünülebilir (Anderson, 1982). Erken dönem çalışmalarda öğrencilerin okula karşı geliştirdikleri olumlu tutumların yalnızca akademik başarılarıyla ilişkilendirildiği görülmektedir (Epstein & Mcpartland, 1976). Benzer şekilde, okulların yalnızca akademik başarı kriterine göre değerlendirilmesinin birtakım sınırlılıkları olabileceğinden (Linnakylä & Brunell, 1996), okulların değerlendirilmesi için okuldan hizmet alan öğrencilerin yaşantılarını ele almak yerinde bir yaklaşım olarak görülebilir. Başka bir ifadeyle, toplumun okuldan beklentisi yalnızca öğrencilerin akademik başarısının artması değil, psikolojik ve sosyal olarak da gelişimlerinin sağlanması yönündedir

(Marks, 1998). Öğrencilerin okul yaşantılarına ilişkin olumlu deneyimlerinin akademik başarılarını artırmada önemli bir faktör olduğu görülmektedir (Karatzias, Power & Swanson, 2011; Leonard, 2002). Öğrencilerin okul yaşamının niteliğine ilişkin algıları okulda öğrenmelerini kolaylaştırmanın yanında Sarı'ya (2007) göre, okulu bırakma eğiliminin azalmasında da etkili olmaktadır. Benzer şekilde, bazı araştırmalarda öğrencilerin devamsızlık davranışlarına neden olan etmenlerin başında okul yaşamının niteliği olduğu saptanmıştır (Ainley, 1991; İlmen, 2010, Leonard, 2002).

Okul yaşamının karmaşık yapısı sonucu, öğrencilerin okul yaşamının niteliğine ilişkin algılarını çok boyutlu bir çözümlemeyle açıklama zorunluluğu doğmuştur. Nitekim Mok ve Flynn (2002) yaptıkları bir çalışmada, müfredat ve sınıf ikliminin, akademik motivasyon ve bireysel gelişim beklentilerinin öğrencilerin okul yaşamının niteliğine ilişkin algılarını etkilediğini ortaya koymuşlardır. Bu bağlamda, öğrencilerin okula yönelik geliştirdikleri olumlu tutumların, motive olma durumlarının, öğretmen desteği ve öğrencilere yönelik yüksek başarı beklentisi gibi etmenlerin, okul yaşamının niteliğinin temel belirleyicileri arasında olduğu yönünde bir çıkarsama yapılabilir. Ayrıca bu yaklaşım, okul yaşamının niteliğini incelemek için yalnızca öğrencilerin doyum düzeylerinin belirlenmesinin yeterli olmayacağını, okulun formal ve informal yapısının okul yaşamının niteliğini etkilediğini ortaya çıkarmıştır (Epstein & Mcpartland, 1976). Başka çalışmalarda (Linnakylä & Brunell, 1996; Marks, 1998) okulların değerlendirilmesinde öğrencilerin akademik başarılarının yeterli olmadığı, okulda oluşturulacak etkili bir öğrenme ortamında öğrencilerin kaliteli bir okul yaşam algısına sahip olmalarının ve psikolojik ve sosyal gelişimlerinin de optimum düzeyde sağlanabilmesinin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca Epstein ve McPartland (1976), okul ortamında okul üyelerinin bir bütün olarak gerek sosyal, gerekse üstlendikleri göreve ilişkin birbirleriyle kurdukları ilişkilerin, okul yaşamının değerlendirilmesi sürecinde göz önünde bulundurulması gerektiğini ileri sürmektedir. Bu bağlamda, okul yaşamının bütününe ilişkin ortaya koyacağı sonuçlar bakımından çalışmanın alana önemli bir katkı sağlaması beklenmektedir. Bununla birlikte, fakülte yaşam kalitesine yönelik özellikle Türkiye eksenli ampirik çalışmaların (Argon & Kösterelioglu, 2009; Çokluk Bökeoğlu & Yılmaz, 2007; Doğanay & Sarı, 2006; Özdemir, 2012; Yılmaz & Çokluk Bökeoğlu, 2006) oldukça sınırlı olmasının mevcut araştırmanın önemini artırabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, Özdemir'in (2012) de ifade ettiği gibi, özellikle yeni kurulmuş üniversitelerde okul yaşamının niteliğine yönelik yeterince araştırma yapılmamış olmasının, araştırmanın örneklemini olarak 2008 yılında kurulmuş bir devlet üniversitesinin seçilmesinde etkili olduğu ifade edilebilir. Bu amaçla, çalışmada eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmış ve aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeyleri ne şekildedir?
- Eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeyleri cinsiyet, yaş, öğrenim görülen

sınıf düzeyi, öğrenim görülen bölüm ve burs alıp almama durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Bu çalışmada, betimsel bir yaklaşım kullanılarak eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte yaşam niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Fen Bilgisi, İlköğretim Matematik, Sınıf, Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören 300 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmacılar tarafından yönergeye uygun olarak doldurulmadığı tespit edilen ölçekler ayıklanmış ve analizler toplam 287 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların 91'i erkek (%31.7), 196'sı kadındır (%68.3). Bununla birlikte, katılımcıların 60'ı (%21) Fen Bilgisi, 76'sı (%26.5), İlköğretim Matematik, 62'si (%21.5) Sınıf, 53'ü (%18.5) Sosyal Bilgiler ve 36'sı (%12.5) Türkçe Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim görmektedir.

Araştırmada veri toplamak amacıyla kullanılan form iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin cinsiyet, yaş, öğrenim görülen sınıf düzeyi, öğrenim görülen bölüm ve burs alma durumu gibi demografik bilgilerine ulaşmak için 'Kişisel Bilgi Formu', ikinci bölümde ise öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılan 'Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeği (FYNÖ)' bulunmaktadır. Epstein ve McPartland (1976) tarafından geliştirilen ve Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu (2006) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan ölçek, üç alt boyutta toplam 37 maddeden oluşmaktadır ('Fakülteden Memnuniyet' - 15 madde, 'öğretim elemanlarından memnuniyet' - 15 madde ve 'sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet' - 7 madde). 'Kesinlikle katılmıyorum' (1) ve 'kesinlikle katılıyorum' (5) arasında puanlanan Likert tipi bir ölçek olan FYNÖ'nün 'fakülteden memnuniyet' boyutunun açıkladığı toplam varyans %23, Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .75'tir. Bu boyutta bulunan maddelerin faktör yük değerleri .32 ile .63 arasında değişmektedir. 'Öğretim elemanlarından memnuniyet' alt boyutunun açıkladığı toplam varyans %31, Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .83'tür. Bu boyutta bulunan maddelerin faktör yük değerleri .37 ile .67 arasında değişmektedir. Son olarak 'sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet' alt boyutu toplam varyansın %34'ünü açıklamaktadır ve Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ise .67 olarak hesaplanmıştır. Bu boyutta bulunan maddelerin faktör yük değerleri .39 ile .71 arasında değişmektedir. Ölçeğin tümü için yapılan hesaplamalarda ise Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .87 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan FYNÖ'nün geçerliği sağlanmış bir ölçek olması sebebiyle yeniden bir geçerlik analizi yapmaya gerek duyulmamış, fakat her alt boyut ve ölçeğin tamamı için Cronbach alfa katsayıları yeniden hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucu bu değerler 'fakülteden memnuniyet' boyutu için .75, 'öğretim elemanlarından memnuniyet' boyutu için .85 ve 'sınıf ortamı

ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet' boyutu için .68 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tamamı için ise bu değer .89'dur. Bu bağlamda, FYNÖ'nun mevcut araştırma kapsamında kullanılacak güvenilir bir ölçek olduğu ifade edilebilir.

Araştırma verilerinin analizi SPSS 15.0 programı kullanılarak yapılmıştır. Öğrencilerin fakülteden memnuniyet düzeylerinin alt boyutlara göre belirlenmesi amacıyla aritmetik ortalama hesaplanmış, cinsiyet ve burs alma durumu değişkenlerine göre farklılığının analizinde bağımsız gruplar için t-testi; yaş, öğrenim görülen sınıf düzeyi ve öğrenim görülen bölüm değişkenlerine göre farklılığın test edilmesi için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma bulguları sistematik bir biçimde sunulmuştur. Tablo 1 öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerini göstermektedir.

Tablo 1'e göre, öğrencilerin öğretim elemanından memnuniyet düzeylerinin ($\bar{x} = 3.28$), fakülteden memnuniyet ($\bar{x} = 2.95$) ve sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet ($\bar{x} = 3.23$) düzeyinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Her üç alt boyuta ilişkin ortalamalar incelendiğinde, genel olarak öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyetlerinin orta düzeyde olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 1: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Fakülte Yaşamının Niteliğine İlişkin Memnuniyet Düzeyleri

Boyutlar	n	\bar{x}
FM	287	2.95
ÖEM	287	3.28
SOÖİM	287	3.23

FM = Fakülteden memnuniyet.

ÖEM = Öğretim elemanından memnuniyet.

SOÖİM = Sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında, öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin cinsiyet, yaş, öğrenim görülen sınıf düzeyi, öğrenim görülen bölüm ve burs alıp almama durumu değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Tablo 2'de cinsiyet değişkenine göre eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine yönelik t-testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi, cinsiyet değişkeninin öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin, fakülteden memnuniyet [$t(285) = .39, p > .05$], öğretim elemanından memnuniyet [$t(285) = .26, p > .05$] ve sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet boyutlarında [$t(285) = .24, p > .05$] anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır.

Başka bir anlatımla, kız ve erkek öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeyleri benzerlik göstermektedir. Tablo 3'te yaş değişkenine göre öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine yönelik ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde, yaş değişkenine göre öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinde, fakülteden memnuniyet [$F(3, 283) = .53, p > .05$], öğretim elemanından memnuniyet [$F(3, 283) = .19, p > .05$] ve sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet boyutlarında [$F(3, 283) = .45, p > .05$] anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle, yaş değişkeninin öğrencilerin fakülte yaşamına ilişkin memnuniyet düzeylerinde belirleyici bir faktör olmadığı belirtilebilir. Tablo 4'te öğrenim görülen sınıf düzeyine göre öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine yönelik ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 4'de öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin fakülteden memnuniyet [$F(2, 284) = 1.61, p > .05$] ve öğretim elemanından memnuniyet [$F(2, 284) = .48, p > .05$] boyutlarında anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet boyutunda [$F(2, 284) = 6.01, p < .05$] ise öğrencilerin memnuniyet düzeylerinde anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Sınıf ortamı

Tablo 2: Cinsiyet Değişkenine Göre Fakülte Yaşamının Niteliğine İlişkin t-Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{x}	S	sd	t	p
FM	Erkek	91	2.93	.52	285	.39	.69
	Kadın	196	2.96	.51			
ÖEM	Erkek	91	3.29	.55	285	.26	.79
	Kadın	196	3.27	.58			
SOÖİM	Erkek	91	3.24	.61	285	.24	.80
	Kadın	196	3.22	.64			

Tablo 3: Yaş Değişkenine Göre Fakülte Yaşamının Niteliğine İlişkin ANOVA Sonuçları

Değişkenler	19 (n = 17)		20 (n = 108)		21 (n = 110)		22 (n = 52)		F	p
	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S		
FM	3.02	.39	2.94	.55	2.98	.51	2.88	.46	.53	.65
ÖEM	3.21	.46	3.28	.54	3.27	.61	3.32	.59	.19	.89
SOÖİM	3.28	.57	3.21	.70	3.17	.57	3.27	.68	.45	.71

ve öğrenci ilişkilerinde memnuniyet boyutunda anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında gerçekleştiğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen LSD testi sonucunda, 2 ve 4. sınıflar ve 3 ve 4. sınıflar arasında her iki grupta da 4. sınıfların lehine anlamlı bir farklılığın olduğu anlaşılmıştır. Tablo 5'te öğrenim görülen bölüme göre eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine yönelik ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin bölümlerine göre memnuniyet düzeyleri bakımından, fakülteden memnuniyet boyutunda [$F(4, 282) = 1.42, p > .05$] anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, öğretim elemanından memnuniyet [$F(4, 282) = 4.63, p < .05$] ve sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet boyutunda [$F(4, 282) = 2.84, p < .05$] anlamlı bir farklılık olduğu anlaşılmaktadır. Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun tespit edilmesi amacıyla yapılan LSD testi sonucunda, her iki boyutta da anlamlı farklılığın Fen Bilgisi ile İlköğretim Matematik Öğretmenliği arasında olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle, Fen Bilgisi Öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin öğretim elemanlarından, sınıf ortamlarından ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet düzeyleri Matematik Öğretmenliğinde okuyan öğrencilerin memnuniyet düzeyinden anlamlı bir farklılık oluşturacak biçimde daha yüksektir. Tablo 6'da burs alma durumuna göre Eğitim Fakültesi öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine yönelik ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde, burs alma durumu değişkeninin öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine yönelik memnuniyet düzeylerinde, fakülteden memnuniyet [$t(285) = .140, p > .05$], öğretim elemanından memnuniyet [$t(285) = .110, p > .05$] ve sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet boyutlarında [$t(285) = .30, p > .05$] anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin fakülte yaşamı niteliğinin fakülteden memnuniyet, öğretim elemanından memnuniyet, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet alt boyutlarına ilişkin algılarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. İlgili literatür incelendiğinde, ilköğretim ve ortaöğretim (Bilgiç & Sarı, 2010; Durmaz, 2008; Sarı, 2007) ve yükseköğretim (Argon & Kösterelioğlu, 2009; Doğanay & Sarı, 2006) düzeyinde yapılan bazı araştırmalarda benzer bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Araştırmada elde edilen bu sonuçtan hareketle, öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyetlerinin iyi düzeyde olmadığı söylenebilir. Ayrıca bu sonuç, öğrencilerin fakülte yaşamına yönelik beklentilerinin tam olarak karşılanmadığı biçiminde de yorumlanabilir. Karatzias, Power ve diğerleri (2001) okul yaşamının niteliği kavramını, öğrencilerin okulda mutlu olmaları, beklentilerinin karşılanması ve okulda olumlu deneyimler yaşamaları olarak ele almaktadır. Bu bağlamda, öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin

Tablo 4: Öğrenim Görülen Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Fakülte Yaşamının Niteliğine İlişkin ANOVA Sonuçları

Değişken	2. sınıf (n = 96)		3. sınıf (n = 159)		4. sınıf (n = 32)		F	p	A.F	p
	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S				
FM	2.96	.52	2.92	.50	3.09	.49	1.61	.20		
ÖEM	3.31	.56	3.25	.55	3.32	.68	.48	.61		
SOÖİM	3.26	.65	3.14	.61	3.55	.54	6.01	.00	2-4;3-4	

Tablo 5: Öğrenim Görülen Bölüm Değişkenine Göre Fakülte Yaşamının Niteliğine İlişkin ANOVA Sonuçları

Değişken	F (n = 60)		T (n = 36)		İM (n = 76)		S (n = 62)		SO (n = 53)		F	p	A.F
	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S	\bar{x}	S			
FM	3.02	.41	3.08	.42	2.94	.58	2.89	.48	2.86	.57	1.42	.22	-
ÖEM	3.46	.42	3.21	.52	3.07	.67	3.32	.49	3.36	.60	4.63	.00	F-İM
SOÖİM	3.43	.54	3.34	.65	3.13	.71	3.16	.51	3.14	.65	2.84	.02	F-İM

F = Fen Bilgisi, S = Sınıf, T = Türkçe, SO = Sosyal Bilgiler, İM = İlköğretim Matematik.

Tablo 6: Burs Alma Durumu Değişkenine Göre Öğretim Fakülte Yaşamının Niteliği ve Alt Boyutlarına İlişkin t-Testi Sonuçları

Boyutlar	Burs Alma Durumu	n	\bar{x}	S	Sd	t	p
FM	Evet	176	2.92	.52	285	1.40	.16
	Hayır	111	3.00	.49			
ÖEM	Evet	176	3.25	.58	285	1.10	.26
	Hayır	111	3.32	.56			
SOÖİM	Evet	176	3.22	.64	285	.30	.76
	Hayır	111	3.24	.61			

memnuniyet düzeylerinin yüksek olmaması, öğrencilerin bir bütün olarak fakülte yaşamı içinde kendilerini yeterince mutlu hissetmedikleri ve ihtiyaçlarının yeteri kadar karşılanmadığı biçiminde yorumlanabilir. Öte yandan, bu durumun öğrencilerin üniversite yaşamından beklentileri ile üniversitenin sağladığı mevcut olanaklar arasındaki uyumsuzluktan kaynaklanabileceği de düşünülmektedir.

Araştırmada öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir biçimde farklılaşmış farklılaşmadığı incelenmiş ve herhangi bir anlamlı farklılık oluşmadığı tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle, kız ve erkek öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeyleri benzerlik göstermektedir. İlgili literatürde konuya ilişkin benzer (Bilgiç & Sarı, 2010) ve farklı sonuçlara ulaşan çalışmalara rastlanmaktadır (Çokluk Bökeoğlu & Yılmaz, 2007; Özdemir, 2012). Fakülte yaşamının niteliğinin algılanmasına yönelik yapılan çalışmalarda cinsiyet değişkenine ilişkin çelişkili bulguların elde edilmiş olmasının, bu konuda daha fazla araştırma yapılmasını gerektirdiği söylenebilir. Bununla birlikte, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre fakülte yaşamının niteliğine yönelik memnuniyet düzeylerinde anlamlı bir farklılık oluşmamasının, benzer ortamı paylaşımları ve aynı uygulamalarla karşılaşmalarıyla ilişkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmada incelenen bir diğer konu, öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinde yaş değişkeninin anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığıdır. Araştırma sonuçları, yaş değişkenine göre öğrencilerin fakülte yaşamına ilişkin memnuniyet düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olmadığını göstermektedir. Fakülte yaşamının öğrencilere sunduğu fırsatlardan ya da birtakım olanakların eksikliğinden yaşlarından bağımsız olmak üzere tüm öğrencilerin etkilenebileceği düşünüldüğünde, araştırmadan elde edilen bu bulgunun beklentilerle uyumlu olduğu söylenebilir. Öte yandan, Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz (2007) öğrencilerin, fakülte yaşamının niteliğinin alt boyutlarından biri olan sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyete yönelik algılarının yaş değişkenine göre farklılaştığını, yaşları daha büyük olan öğrencilerin sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerine yönelik algılarının daha olumsuz olduğunu bulgulamıştır. Bu bulgunun mevcut araştırma bulguları ile örtüşmediği söylenebilir. Buna rağmen, mevcut araştırmada fakülteden memnuniyet boyutunda öğrencilerin yaşları arttıkça fakülte yaşamının niteliğine yönelik memnuniyet düzeylerinin olumsuzlaştığı da görülmektedir.

Araştırmada bir sonraki aşamada, öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine yönelik memnuniyet düzeyleri öğrenim görülen sınıf düzeyine göre incelenmiştir. Araştırma sonuçları, öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin öğrenim görülen sınıf düzeyi değişkenine göre yalnızca sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet boyutunda anlamlı bir biçimde farklılaştığını göstermektedir. Ayrıca, anlamlı farklılığın 2 ile 4. ve 3 ile 4. sınıf öğrencileri arasında her iki grupta da 4. sınıf öğrencilerinin lehine olduğu görülmüştür. Bu bağlamda, araştırma sonuçlarına göre 4. sınıf öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, öğrencilerin sınıf arkadaşlarıyla daha fazla zaman geçirdikçe kişilerarası

ilişkilerinin geliştiği, fakülte ortamını daha fazla benimsedikleri ve fakülteye ilişkin memnuniyet düzeylerinin daha olumlu hale geldiği biçiminde yorumlanabilir. Öte yandan, bu bulgunun, Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz'ın (2007), öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça öğretim elemanından ve fakülteden memnuniyet düzeylerinin düştüğünü gösteren araştırma bulguları ile örtüşmediği görülmektedir. Bu durum araştırma konusuna ilişkin daha fazla ve daha derinlemesine çalışma yapılmasını gerektirmektedir. Ayrıca, araştırma bulgularının farklılaşmasında çalışma grubundaki öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversitelerin önemli bir etkiye sahip olduğu ileri sürülebilir.

Araştırma sonuçları, öğrenim görülen bölüm değişkenine göre öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin öğretim elemanından memnuniyet, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet boyutlarında anlamlı bir biçimde farklılaştığını göstermektedir. Bununla birlikte, bu farklılıkların sözü edilen her iki boyutta da Fen Bilgisi ile İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümü öğrencileri arasında Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin lehine gerçekleştiği ortaya konmuştur. Bu durumun, bölümlerin sahip olduğu öğrenci ya da öğretim elemanı profili ile ilişkili olabileceği söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında, Fen Bilgisi Öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin, bölümün öğretim elemanlarıyla daha iyi bir iletişim ve etkileşim kurdukları düşünülebilir. Ayrıca, araştırmanın yapıldığı fakültede Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nın İlköğretim Matematik Öğretmenliği Anabilim Dalı'na göre daha önce kurulduğu ve daha zengin bir öğretim elemanı kadrosuna sahip olduğu görülmektedir (MAEÜ, 2013). Bu durumun Fen Bilgisi Öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin yüksek olmasında önemli bir etken olabileceği düşünülmektedir.

Son olarak, araştırmada burs alma durumuna göre öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine yönelik memnuniyet düzeylerinde anlamlı bir farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma sonuçları burs alan ve almayan öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin memnuniyet düzeylerinin benzerlik gösterdiğini ortaya koymuştur. Fakülte yaşamı içinde öğrencilere sağlanan olanaklardan yararlanma noktasında burslu olma değişkeninin bir fark oluşturmaması, bu bulgunun ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Nitekim araştırmanın örneklemini oluşturan üniversite bir devlet üniversitesidir ve devlet üniversitelerinde hemen hemen tüm öğrencilerin eşit olanaklardan faydalandıkları bilinmektedir. Bu bağlamda, araştırmanın örneklemini de göz önünde bulundurulduğunda, araştırmanın bu bulgusunun beklentilerle uyumlu olduğu ileri sürülebilir.

ÖNERİLER

Araştırma sonuçları, eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine yönelik memnuniyetlerinin daha iyi düzeyde olabileceğini göstermektedir. Öğrencilerin üniversite yaşamlarının niteliğini arttırmak için üniversitede öğrencilere yönelik uygulamaların bütüncül bir yaklaşım çerçevesinde ele alınması gerekmektedir. Bu bağlamda, özellikle fakülte yönetimi tarafından bu durumun ele alınması ve öğrencilerin akademik, sosyal, kültürel ve diğer yönlerden gelişiminde önemli bir role sahip

olan fakülte yaşamının niteliğinin artırılması bağlamında projeler üretilmesi yerinde bir yaklaşım olabilir. Ayrıca, bu konuda öğrenci konseptleriyle yapılacak görüşmeler, öğrencilerin ihtiyaçlarının daha etkin bir biçimde belirlenmesi ve bu ihtiyaçların giderilmesi noktasında önemli görülmelidir.

Araştırmada öğrenim görülen bölüm türü değişkeninin, öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine yönelik memnuniyet düzeylerinde anlamlı farklılıklar oluşturduğu ortaya konmuştur. Bu bağlamda, bölümlerde görev yapan öğretim elemanlarının tutumları, öğrencilerle kurdukları iletişim ve etkileşimin kalitesi ve bölümde düzenlenen sosyal, kültürel ve bilimsel etkinlikler fakülte yönetimi tarafından takip edilmeli ve değerlendirilmelidir.

Bu araştırmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine yönelik memnuniyet düzeyleri farklı değişkenlere göre incelenmiştir. Araştırmada elde edilen bazı bulguların literatür tarafından desteklenmediği ve yapılan başka çalışmalarda farklı bulguların elde edildiği görülmüştür. Bu bağlamda, ilgili alana ilişkin teorik alt yapının güçlenmesi amacıyla bu konuda yapılacak ardıl çalışmaların önemli olduğu düşünülmektedir. Başka çalışmalarda benzer ya da farklı değişkenler kullanılarak iki ya da daha fazla örnekleme karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir. Örneğin, eğitim fakültelerinin üniversite merkez kampüsü içinde olup olmama durumunun, öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine yönelik memnuniyet düzeylerini etkileyebilecek bir değişken olarak ele alınıp incelenebileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak, öğrencilerin fakülte yaşamından beklentilerinin önemsenmesi ve bu bağlamda üniversitelerin kalite standartlarını artırmaya yönelik olarak araştırma bulgularını dikkate almasının önemli olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, özel üniversitelerde ve devlet üniversitelerinde öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin algılarını etkileyen nedenler karşılaştırmalı olarak ve farklı araştırma yöntemleri kullanılarak incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Ainley, J. (1991). High school factors that influence students to remain in school. *Journal of Educational Research*, 85, 69-80.
- Anderson, C. S. (1982). The search for school climate: A review of the research. *Review of Educational Research*, 52, 368-420.
- Argon, T., & Kösterelioğlu, M. A. (2009). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşam kalitesi ve fakülte kültürüne ilişkin algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(30), 43-61.
- Audin, K., Davy, J., & Barkham, M. (2003). University quality of life and learning: An approach to student well-being, satisfaction and institutional change. *Journal of further and Higher Education*, 27(4), 365-382.
- Austin, G., Hanson, T., Bono, G., & Cheng, Z. (2007). The achievement gap, school well being and learning support. Erişim: 24.12.2012, <http://www.closingtheachievementgap.org/cs/ctag/view/resource>.
- Bilgiç, S., & Sarı, M. (2010). İlköğretim öğrencilerinin okul yaşam kalitesi ve empatik sınıf atmosferi algıları. *Eğitim ve Uygulama*, 9(17), 1-19.
- Casazza, M. E., & Bauer, L. (2006). *Access, opportunity, and success: Keeping the promise of higher education*. Westport: Praeger.
- Cenkseven Önder, F., & Sarı, M. (2012). İlköğretim öğrencilerinde zorbalık ve okul yaşam kalitesi. *İlköğretim Online*, 11(4), 897-914.
- Çokluk Bökeoğlu, Ö., & Yılmaz, K. (2007). Üniversite öğrencilerinin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(2), 179-204.
- Doğanay, A., & Sarı, M. (2006). Öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitesine ilişkin algılarının demokratik yaşam kültürü çerçevesinde değerlendirilmesi: Çukurova Üniversitesi örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 107-128.
- Durmaz, A. (2008). *Liselerde okul yaşam kalitesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Ensari, H., & Onur, V. (2003). Kaliteye ilişkin öğrenci beklentileri: Eğitim Fakülteleri örneği. *Amme İdaresi Dergisi*, 36(3), 145-153.
- Epstein, J. L., & Mcpartland, J. M. (1976). The concept and measurement of the quality of school life. *American Educational Research Journal*, 13(1), 15-30.
- Gülcan, Y., Kuştepel, Y., & Aldemir, C. (2002). Yükseköğretim'de öğrenci doyumu: Kuramsal bir çerçeve ve görgül bir araştırma. *Süleyman Demirel University Journal of Faculty of Economic and Administrative Sciences*, 7(1), 99-114.
- Ilias, K., & Nor, M. (2012). Relationship between quality of life, academic behavior and student motivation in teachers' training institute, Malaysia. *Academic Research International*, 2(2), 421-425.
- İlmen, E. (2010). *Okul grubunun okul yaşam kalitesi ve akademik başarı üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Karatzias, A., Papadioti-Athanasidou, V., Power, K. G., & Swanson, V. (2001). Quality of school life: A cross-cultural study of Greek and Scottish secondary school pupils. *European Journal of Education*, 36(1), 201-230.
- Karatzias, A., Power, K. G., & Swanson, V. (2001). Quality of school life. Development and preliminary standardisation of an instrument based on performance indicators in Scottish secondary schools. *School Effectiveness and School Improvement*, 12(3), 265-284.
- Kim, D. V., & Kim, J. H. (2012). Social relations and school life satisfaction in South Korea. *Social Indicator Research*. doi:10.1007/s11205-012-0042-8. Erişim: 24.12.2012, <http://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2Fs11205-012-0042-8>.
- Kong, C. K. (2008). Classroom learning experiences and students' perception of quality of school life. *Learning Environment Research*, 11(2), 111-129.
- Korkmaz, G., & Sadık, F. (2011). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okul yaşam kalitesini algılama düzeylerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(1), 285-301.
- Leonard, C. A. R. (2002). *Quality of school life and attendance in primary schools* (Doctoral dissertation). Erişim: <http://ogma.newcastle.edu.au:8080/vital/access/manager/Repository/uon:687>.

- Linnakylä, P., & Brunell, V. (1996). Quality of school life in the Finnish and Swedish speaking schools in Finland. In M. Binkley, K. Rust, & T. Williams (Eds.), *Reading literacy in an international perspective* (pp. 203-217). U.S. Department of Education Office of Educational Research and Improvement, NCES 97-875.
- Lizzio, A., Wilson, K., & Simons, R. (2002). University students' perceptions of the learning environment and academic outcomes: implications for theory and practice. *Studies in Higher Education*, 27(1), 27-52.
- Maele, D. V., & Houtte, M. V. (2010). The quality of school life: Teacher-student trust relationship and the organizational school context. *Social Indicator Research*, 100(1), 85-100.
- Marks, G. N. (1998). *Attitudes to school life: Their influences and their effects on achievement and leaving school*. Australian Council For Educational Research. SAY Research Report, No: 5. Erişim: 24.12.2012, http://research.acer.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=1061&context=lsay_research&.
- Milbrath, L. W., & Doyno, V. (1987). A study of the quality of university life: Suny at Bufalo. *Social Indicator Research*, 19, 173-190.
- Mok, M. M. C., & Flynn, M. (2002). Determinants of students' quality of school life: A path model. *Learning Environment Research*, 5(3), 273-300.
- Özdemir, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin algılarının cinsiyet ve fakülte değişkenlerine göre incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(2), 225-242.
- Poindexter, M. (2006). Are colleges listening to students? *Connection: New England's Journal of Higher Education*, 20(4), 19-20.
- Roberts, L. W., & Clifton, R. A. (1992). Measuring the affective quality of life of university students: The validation of an instrument. *Social Indicator Research*, 27, 113-137.
- Sarı, M. (2007). *Demokratik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program: Düşük ve yüksek okul yaşam kalitesine sahip iki ilköğretim okulunda nitel bir çalışma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Sarı, M., Ötünç, E., & Erceylan, H. (2007). Liselerde okul yaşam kalitesi: Adana ili örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 50, 297-320.
- Sarı, M., & Cenkseven, F. (2008). İlköğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi ve benlik kavramı. *Uluslararası İnsani Bilimler Dergisi*, 5(2), 1-16.
- Sarı, M. (2012). Okul yaşamının değerlendirilmesi: Okul yaşam kalitesi ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 344-355.
- Shapiro, H. T. (2005). *A larger sense of purpose: Higher education and society*. New Jersey: Princeton University.
- Singh, K., Augsutine, E. C., & Singh, B. (2010). *Quality of university life for UiTM students*. International Conference on Science and Social Research, December, 5-7. Erişim: 18.01.2013, <http://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?tp=&arnumber=5773859>
- Yılmaz, K. (2005). İlköğretim okulu öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin görüşleri. *Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 1-13.
- Yılmaz, K., & Çokluk Bökeoğlu, Ö. (2006). Fakülte yaşamının niteliği ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 201-210.